

Ändringsbudget 2023-06-19

	Budget 2023	Högermajoritetens ändringsbudget	Socialdemokraternas ändringsbudget 2023	Socialdemokraterna jämfört med högermajoriteten	Kommentar
Kommunfullmäktige och revision	-13,1	-13,1	-13,1	0	
Kommunstyrelse	-176,7	-186,9	-176,7	10,2	Ingen centralisering
Räddningstjänst, medlemsbidrag	-46,8	-46,8	-46,8	0	
Överförmyndarverksamhet i gemensam	-4,8	-4,8	-4,8	0	
Miljö- och byggnadsnämnd	-24,9	-25,1	-24,9	0,2	
Socialnämnd	-276,4	-273,8	-276,4	-2,6	
Teknisk nämnd	-148,1	-145,8	-148,1	-2,3	
Upplevelsenämnd	-164,3	-161,9	-164,3	-2,4	
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-1349,2	-1362,2	-1393,4	-31,2	Enligt förvaltningens beräkning*
Valnämnd	-0,3	-0,3	-0,3	0	
Vård- och omsorgsnämnd	-967,7	-972	-1000,7	-28,7	Enligt förvaltningens beräkning**
Skattefinansierad verksamhet	-3172,4	-3192,7	-3249,5	-56,8	
VA	0	0	0	0	
Taxefinansierad verksamhet	0	0	0	0	
Summa styrelser och nämnder	-3172,4	-3192,7	-3249,5	-56,8	
Centrala poster	8,8	-12,7	-12,7	0	
Reserv till förfogande	0		0	0	
Verksamhetens nettokostnader	-3163,6	-3205,4	-3262,2	-56,8	
Skatteintäkter	2483,9	2493,4	2493,4	0	
Generella statsbidrag	740,6	759,6	759,6	0	
Finansiella poster	-44,8	-23,7	-44,8	-21,1	Inget uttag ur kommunala bolag
Kända budgetposter som högermajoriteten valt att inte ta med i ändringsbudgeten					
Elbuffert			38,6		Enligt fastställd tertialrapport***
Ökade pensionskostnader			-4,3		Enligt fastställd tertialrapport***
Elstöd			13		Statligt elstöd
Årets resultat	16,1	23,9	-6,7	-30,6	

Kommentarer: Socialdemokraterna

- satsar 56,8 miljoner mer än högermajoriteten på välfärden genom tillskott till skola och omsorg
- använder samma prognos för skatteintäkter och statliga bidrag som majoriteten
- dubbelbeskattar inte Enköpingsborna. Vinster i EHB och ENA Energi behövs till investeringar i bostäder och infrastruktur.
- anser det oansvarigt av högermajoriteten att inte räkna in kända budgetförstärkningar enligt fastställd prognos och statliga beslut om totalt 47 MSEK i ändringsbudgeten
- kommer täcka det lilla underskottet med medel ur Resultatutjämningsreserven som Enköpingsborna byggt upp för tuffa år som detta

Med socialdemokraternas budget:

- räddas välfärden från kännbara besparingar med stora konsekvenser för enköpingsborna och framtiden
- stoppas den av majoriteten initierade uppbyggnaden av en stor central administration i kommunen. Vi anser att administration ska finnas när verksamheterna.
- kommer kommunens resultat över 4-årsperioden 2020-2023 att uppgå till ca 3,4 procent, vilket är långt över kommunfullmäktiges mål om 2 procent.

Noter: * Tjänsteskrivelse UAN

** Tjänsteskrivelse VON

*** Tertialrapport sid 7-8, fastställd i kommunstyrelsen 2023-05-29

Enköpings kommuns tertialrapport april 2023

Diarienummer KS2023/283

ENKÖPINGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Förvaltningsberättelse.....	4
2.1	Den kommunala koncernen	4
2.2	Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	4
2.3	Händelser av väsentlig betydelse	6
2.4	God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning.....	7
2.5	Kommunens uppgifter och verksamhetsmål.....	19
2.6	Väsentliga personalförhållanden	34
2.7	Förväntad utveckling	35
3	Bilagor nämndernas rapporter.....	36
3.1	Kommunstyrelsen	36
3.2	Miljö- och byggnadsnämnden	36
3.3	Socialnämnden	36
3.4	Tekniska nämnden	36
3.5	Upplevelsenämnden	36
3.6	Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden	36
3.7	Vård- och omsorgsnämnden	36
3.8	Valnämnden	36

1 Sammanfattning

I tertialrapporten för januari-april konsolideras inte resultat och prognoser från kommunen, bolagen och kommunalförbundet. Däremot redovisas deras resultat och prognoser separat.

Prognosen för kommunens resultat exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar uppgår till 32 miljoner kronor vilket motsvarar 1,0 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Det är 15 miljoner kronor bättre resultat jämfört med det finansiella målet för 2023. Det bättre resultatet förklaras främst av en uppreviderad skatteprognos.

ENA Energi AB redovisar en prognos för helåret med -19 miljoner kronor och en avvikelse från budgeten med - 32 miljoner kronor där elintäkterna minskat som en följd av bränslebrist. Enköpings kommuns moderbolag AB och AB Enköpings hyresbostäder redovisar bägge något sämre prognoser för helåret jämför med budget samt kommunalförbundet Räddningstjänsten Enköping-Håbo redovisar en prognos för helåret som ligger i linje med budget.

Kommunkoncernens totala investeringsbudget är 1 172 miljoner kronor för 2023 och utfallet för perioden januari-april uppgår till 239 miljoner kronor. Prognosen beräknas till 1 127 miljoner kronor vilket motsvarar 96 procent av budgeten och ger en budgetavvikelse på 45 miljoner kronor.

Kommunkoncernens låneskuld fortsätter att öka i takt med att nya investeringar behöver finansieras. Skulden uppgick per april 2023 till totalt 4 210 miljoner kronor, vilket är en ökning med 110 miljoner kronor sedan årsskiftet, och motsvarar 88 tusen kronor per invånare. Det är AB Enköpings hyresbostäder och Enköpings kommun som har den största delen av låneskulden. Sedan 2018 har låneskulden per invånare ökat med 25 tusen kronor eller 40 procent och motsvarar en ökning i genomsnitt på 8 procent per år.

Osäkerheten i den svenska och globala ekonomin är fortsatt stor med anledning av Rysslands invasion av Ukraina som starkt påverkat energipriser, råvarupriser, matpriser och räntenivåer. Den höga inflationen, liksom de stigande räntorna (globalt och i Sverige) slår allt mer mot investeringar och hushållens konsumtion i Sverige och påverkar alla sektorer och urholkar köpkraften vilket gör att ekonomin växer svagare och resursutnyttjandet minskar. Inflationen landade på 7,7 procent för 2022 men SKR menar att inflationen kommer falla tillbaka under 2023 för att hamna på mer normala nivåer kring 2 procent från 2024 och framåt.

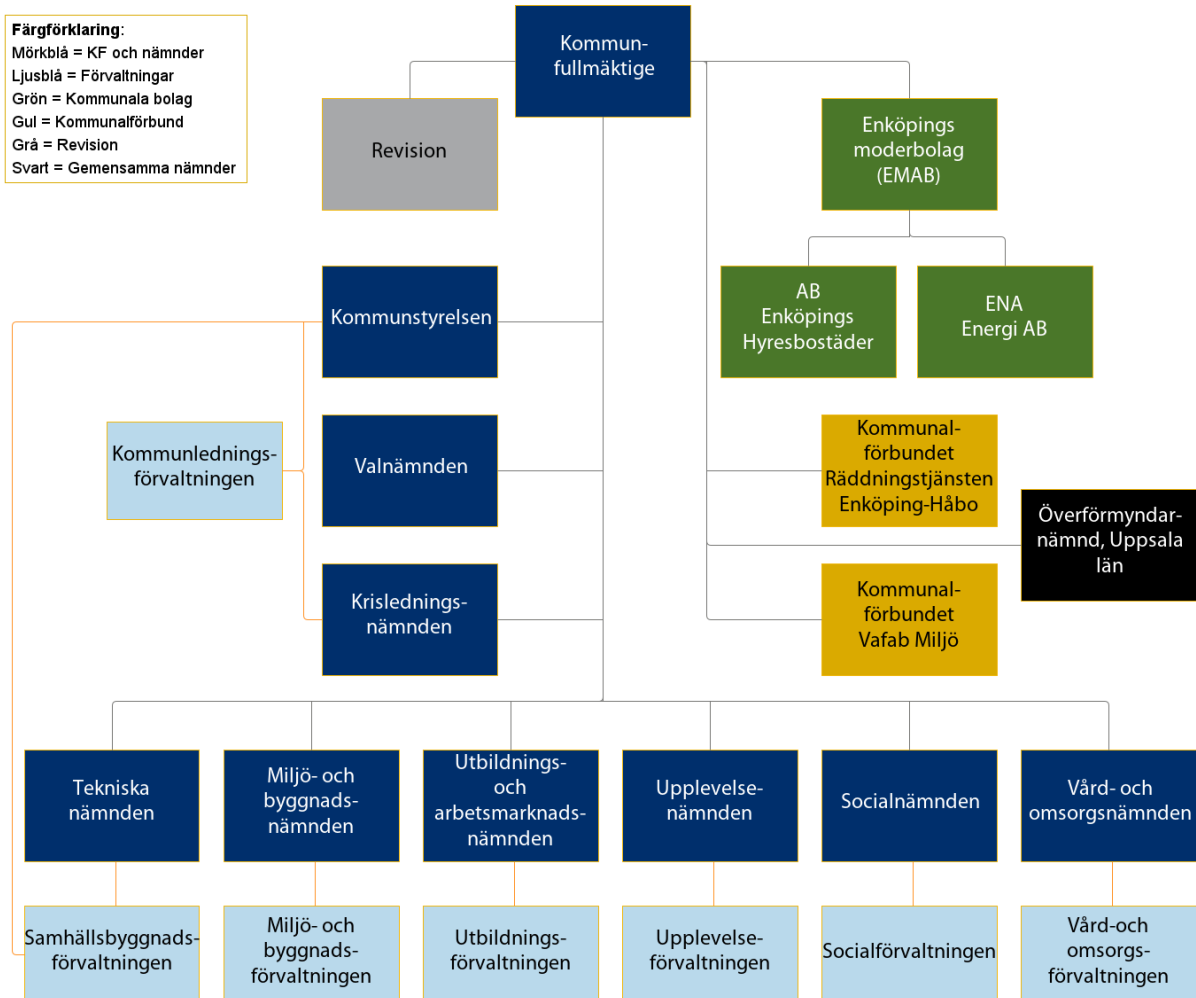
Befolkningen i Enköpings kommun fortsätter att växa och under det första kvartalet 2023 ökade antalet invånare med 87 personer eller 0,2 procent. Uppsala län hade under motsvarande tid en ökning på 0,3 procent, Stockholms län hade lika stor ökning som Enköpings kommun det första kvartalet medan riket ökade med 0,1 procent.

Av kommunfullmäktiges 20 verksamhetsmål bedöms samtliga vara på rätt väg eller delvis på rätt väg. Den samlade bedömningen av kommunens måluppfyllelse baseras på nämnders och bolagsstyrelsers aktiviteter och prognos för måluppfyllelsen att nå målbild 2023. I de fall utfall på nyckelindikatorerna finns har även det vägts in i bedömningen. Bedömningen görs om respektive långsiktigt mål för 2023 är på rätt väg, delvis på rätt väg eller ej på rätt väg.

I tertialrapporten redovisas två av fyra medarbetarmål – "Sjukfrånvaron i Enköping ska minska" och "Kommunens personalomsättning är lägre än åtta procent". Sjukfrånvaron uppgår till 8,3 procent för årets tre första månader vilket är på samma nivå som vid 2022 års slut och den externa personalomsättningen uppgår till 2,4 procent, vilket ger en prognos på 9,7 procent för helåret. Båda målen bedöms att vara delvis på rätt väg.

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Den kommunala koncernen

2.2 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsanalys

Samhällsekonomi

Ekonomi under 2022 och vidare in i början av 2023 har präglats kraftigt av en snabbt stigande inflation genom bland annat höga energipriser, i synnerhet på olja och el, och genom det har den svenska och den globala konjunkturen försvagats. Förutom den höga inflationen har de stigande räntorna präglat det makroekonomiska läget i hög grad. Inflations- och ränteuppgången har haft betydande åtstramande effekt på världsekonomin både under 2022 och början av 2023 och förväntas även att ha det de kommande åren, en motkraft till den postpandemiska återhämtning som ännu präglar många ekonomier.

Den svenska ekonomin har bromsat in. Den höga inflationen, liksom de stigande räntorna (globalt och i Sverige) slår allt mer mot investeringar och hushållens konsumtion i Sverige. Generellt leder

mindre optimistiska hushåll och företag till att investeringar skjuts på framtiden eller uteblir. Den höga inflationen påverkar dock alla sektorer och urholkar köpkraften, ekonomin växer svagare och resursutnyttjandet minskar. Högre kostnader/priser och minskad efterfrågan gör att bland annat den offentliga investeringsvolymen väntas sjunka under både 2023 och 2024.

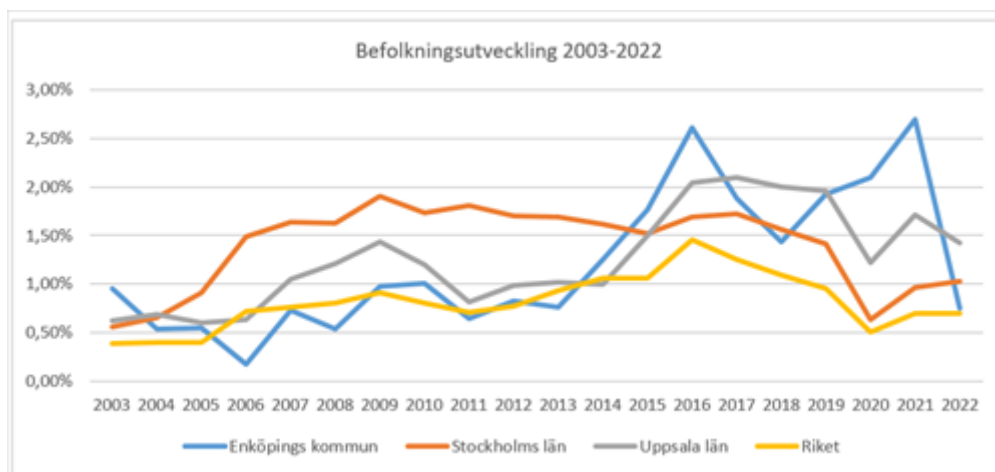
Enligt statistik från SCB ökade BNP med 2,7 procent (kalenderkorrigerat) 2022 jämfört med 2021. SKR bedömer i sin senaste prognos att BNP faller 2023 till -1,0 procent som en följd av minskade investeringar. För åren 2024–2026 bedöms BNP återigen öka stadigt upp mot 2,6 procent 2026. Den höga inflationen under det sista kvartalet 2022 var den högsta på 30 år och beror till stor på stigande energi- och livsmedelspriser. Konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) uppgick då till ett snitt på 9,5 procent i jämförelse med 3,6 procent under samma tid 2021. Inflationen spås falla tillbaka till en lägre takt under 2023 påverkat av sjunkande bensin- och energipriser vilket troligtvis innebär att de stora prisuppgångarna är bakom oss. Dock innebär det inte att pris- och indexnivåerna kommer att falla tillbaka till forna nivåer.

Enligt SKR förväntas arbetslösheten öka igen 2023 till 8,1 procent efter att ha legat på 7,5 procent under 2022. SKR spår att ökningen fortsätter 2024 innan den börjar falla tillbaka både 2025 och 2026. Sysselsättningsgraden har långsiktiga utmaningar med kompetensförsörjning och brist på arbetskraft samtidigt som man ser en minskning av sysselsättningsgraden. Detta eftersom det råder så stor brist på arbetskraft med efterfrågad kompetens. Den totala sysselsättningen förväntas öka även om sysselsättningsgraden förväntas minska som en effekt av en växande befolkning.

Det underliggande skatteunderlaget (faktiska skatteunderlaget justerat för regelförändringar) ökade med 5,4 procent under 2022 och SKR bedömer att det kommer sjunka under 2023 och 2024 till 4,0 procent innan det ökar igen 2025. Minskningen förklaras främst av en lägre ökning av lönesumman som utgör 80 procent av skatteunderlaget drivet av en kraftig inbromsning av antalet arbetade timmar. Skatteunderlaget bedöms uppgå till 4,0 procent 2024, 4,8 procent 2025 och 4,7 procent för år 2026.

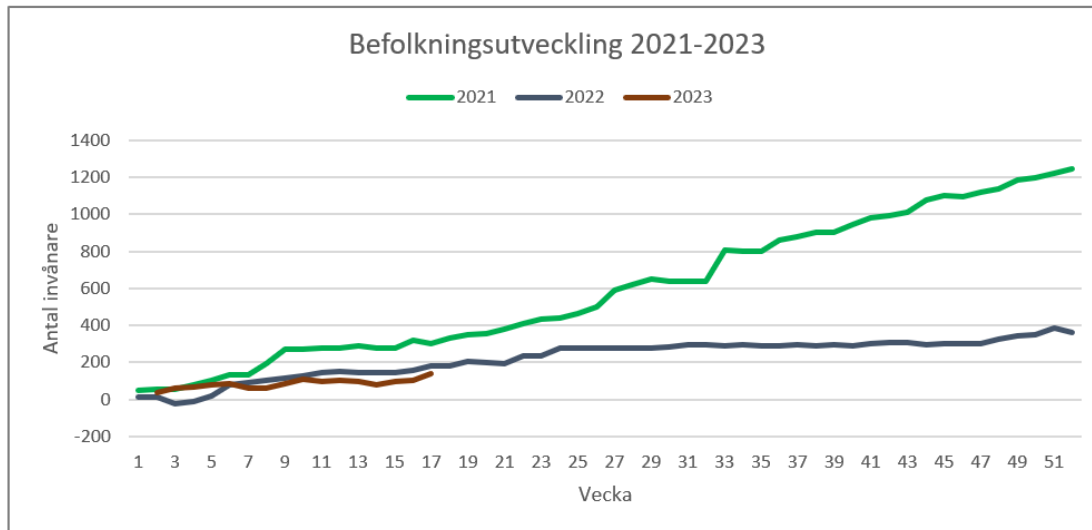
Befolkningsutveckling

Den minskade ökningstakten av befolkningen som Sverige haft sedan 2016 ser ut att ha vänt under 2021 och hade samma ökning under 2022 som 2021. Ökningstakten för riket uppgick till 0,7 procent 2022. Befolkningen i Sverige ökar dels för att det föds fler än det dör, men i än högre utsträckning eftersom fler invandrar än utvandrar. År 2022 sjönk ökningstakten med 0,28 procentenheter i Uppsala län till 1,43 procent vilket fortfarande var i en något större omfattning än i Stockholms län som ökade sin befolkning 1,0 procent. Efter ett starkt år 2021 där Enköpings kommun växte med 2,7 procent eller 1 249 invånare, vilket var Sveriges fjärde snabbaste ökningstakt föll den tillbaka 2022 och ökade 0,76 procent eller 359 invånare. En ökning som var 457 invånare lägre än den prognos som gjordes i början av 2022.

Vid början av 2023 uppgick befolkningsmängden i Enköping till 47 489 invånare och vid utgången

av 2026 prognostiseras den till cirka 49 250 invånare, vilket ger en ökning på ungefär 460 invånare per år de kommande åren. Befolkningen i Enköpings kommun fortsätter att växa och under det första kvartalet 2023 ökade befolkningen med 87 personer eller 0,2 procent. Stockholms län hade lika stor befolkningsökning som Enköpings kommun det första kvartalet medan Uppsala län ökade med 0,3 procent och riket ökade med 0,1 procent.

2.3 Händelser av väsentlig betydelse

Högre kostnader på grund av inflationen och en osäker omvärld

På grund av den oroliga situationen som råder i världen med bland annat ökade energipriser på grund av bland annat kriget i Ukraina har inflationen stigit kraftigt. Den snabbt stigande inflationen har i sin tur lett till kostnadsökningar i hela Enköpings kommun som påverkar genom stigande kostnader för framtida planerade investeringar. Men även fördyringar för verksamheten i form av ökade driftkostnader och lokalkostnader. Även lönekostnader ökar gentemot budget då Kommunals nya löneavtal på 4,1% kraftigt ökar från den budgeterade lönekostnaden på 2%.

Frigörande av mark

ENA Energi har erhållit beslut från ägarna om att ENA Energis nuvarande mark för sin verksamhet skall vara frigjord och sanerad för annan byggnation senast år 2035. Beslutet innebär stora ekonomiska konsekvenser för bolaget. Under 2022 har en avsättning för framtida demontering av befintliga anläggningar och sanering av mark reserverats. Bolaget upprättar under 2023 en förstudie för flytten och för att ta fram beslutsunderlag för framtida teknik och ny lokalisering.

Hyresvärd beslutad för kommunhuset

I mars 2023 beslutade kommunstyrelsen att Skanska ska bygga Enköpings kommuns nya kommunhus i centrala Enköping. Skanska ska projektutveckla, bygga och äga lokalerna och målet är att inflyttning i de nya lokalerna ska kunna ske hösten 2025.

2.4 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Finansiella mål 2020-2023

De tre finansiella målen för perioden 2020–2023 är:

- Resultatet ska inte understiga 2 procent av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning för perioden 2020–2023
- Soliditeten ska inte understiga 20 procent för perioden 2020–2023
- Självfinansieringsgraden ska vara inom intervallet 50–100 procent för perioden 2020–2023

Finansiella mål 2023

Finansiella mål 2023	Långsiktigt mål	Mål 2023	Prognos 2023
25 .a Resultatet ska inte understiga 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning för perioden 2020-2023	≥ 2%	≥ 0,5%	1%
26 .a Soliditeten ska inte understiga 20 procent för perioden 2020-2023	≥ 20%	≥ 25%	25%
27 .a Självfinansieringsgraden ska vara inom intervallet 50-100 procent för perioden 2020-2023	≥ 50%	≥ 38%	38%

Kommunens resultat

Prognosen enligt kommunens finansiella mål, resultat exklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar, uppgår till 32 miljoner kronor. Det motsvarar 1,0 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Det är 15 miljoner kronor bättre prognos jämfört med det finansiella målet och budget 16 miljoner kronor för 2023. Den högre prognosen förklaras främst av en uppreviderad skatteprognos.

Prognosen inklusive exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar uppgår till 44 miljoner kronor. Det förklaras i stor utsträckning av att skatteintäkterna har ökat samt exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar.

Prognosen för soliditeten och självfinansieringsgraden uppgår till 25 procent respektive 38 procent. Det innebär att soliditeten och självfinansieringsgraden ligger i nivå med de finansiella målen för 2023.

Verksamhetens nettokostnader

Prognosen för verksamhetens nettokostnader uppgår till 3 166 miljoner kronor vilket är 21 miljoner kronor högre jämfört med budgeten på motsvarande 3 145 miljoner kronor. Ökningen förklaras i huvudsak av ökade personalkostnader, ökade köp av huvudverksamhet samt minskade bidragsintäkter.

Nämndernas sammantagna prognos visar ett underskott gentemot budget med 68 miljoner kronor vilket motsvarar 2,1 procent. Flertalet nämnder visar underskott vilket delvis förklaras av ökade personalkostnader, ökade köp av huvudverksamhet samt minskade bidragsintäkter. Den negativa prognosen gentemot budget kommer främst från utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och vård- och omsorgsnämnden.

Prognosen för centrala poster och reserv till förfogande visar ett överskott på 74 miljoner kronor, vilket är 46 miljoner kronor högre än budgeterat. Skillnaden förklaras framförallt av exploateringsvinster samt att stora delar av den budgeterade elbufferten troligen inte kommer behöva användas under 2023.

Skatt, utjämning och bidrag

Prognosen för skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella bidrag uppgår till 3 253 miljoner kronor 2023 och visar en positiv avvikelse jämfört med budget med 47 miljoner kronor. Förändringen förklaras främst av ökade generella statsbidrag i enlighet med SKR:s senaste skatteunderlagsprognos.

Finansnetto

Prognosen för finansiella intäkter och kostnader uppgår till 43 miljoner kronor i underskott vilket är 2 miljoner kronor bättre än budget. Den positiva avvikelsen beror främst på lägre räntekostnader på långsiktiga lån till följd av lägre upplåning och lägre räntenivå än budgeterat.

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2022	Utfall jan-april 2022	Utfall jan-april 2023	Budget 2023	Prognos 2023	Avvikelse prognos mot budget
Kommunfullmäktige och revision	-8,3	-2,6	-4,6	-13,1	-13,1	0
Kommunstyrelsen	-162,4	-51,7	-53,6	-176,7	-176,7	0
Räddningstjänst, medlemsbidrag	-44,3	-14,8	-15,6	-46,8	-46,8	0
Överförmyndarnämnd	-4,5	-1,5	-1,5	-4,8	-4,8	0
Miljö- och byggnadsnämnd	-16,8	-2,2	-7,1	-24,9	-26,5	-1,6
Socialnämnd	-254,7	-81,1	-86,3	-276,4	-275,0	1,4
Teknisk nämnd	-138,4	-63,6	-45,9	-148,1	-151,8	-3,7
Upplevelsenämnd	-152,0	-49,9	-54,4	-164,3	-162,0	2,3
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-1 293,1	-410,0	-462,6	-1 349,2	-1 386,6	-37,4
Valnämnd	-1,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	0
Vård- och omsorgsnämnd	-928,3	-290,7	-324,4	-967,7	-996,2	-28,5
Summa skattefinansierad verksamhet	-3 003,9	-968,2	-1 056,1	-3 172,4	-3 240,0	-67,6
Vatten och avlopp	0,1	0,1	0,1	0	0	0
Summa styrelser och nämnder	-3 003,8	-968,2	-1 056,1	-3 172,4	-3 240,0	-67,6
Centrala poster	68,6	64,0	60,3	27,3	73,6	46,3
Reserv till förfogande	0	0	0	0	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-2 935,2	-904,2	-995,8	-3 145,1	-3 166,4	-21,3
Skatteintäkter	2 385,8	789,9	833,4	2 476,6	2 493,5	16,9
Generella statsbidrag och skatteutjämning	755,5	270,1	253,2	729,6	759,6	30,0
Finansiella poster	-2,5	2,4	-11,9	-44,8	-43,0	1,8
Totalt (mnkr)	203,7	158,2	78,9	16,2	43,6	27,4

Nämndernas resultaträkning

Intäkter / Kostnader (mnkr)	Bokslut 2022	Utfall jan-april 2022	Utfall jan-april 2023	Budget 2023	Prognos 2023	Avvikelse prognos mot budget
Taxor och avgifter	-148,0	-50,0	-52,0	-142,4	-145,9	3,5
Bidrag (intäkter)	-242,4	-82,3	-62,5	-222,8	-191,8	-28,2
Övriga intäkter	-711,8	-233,6	-241,8	-756,5	-756,5	0,0
Summa intäkter	-1 102,2	-366,0	-356,4	-1 121,8	-1 094,3	-24,7
Personalkostnader	1 998,4	638,8	697,3	2 175,0	2 184,2	-9,3
Bidrag (kostnader)	97,7	31,1	28,7	104,2	93,7	10,5
Köp av verksamhet	604,2	192,4	216,7	585,1	614,9	-29,8
Lokalhyror	438,8	146,9	158,1	466,6	469,2	-2,6
Övriga driftskostnader	767,7	260,7	242,6	761,6	766,8	-8,0
Kapitaltjänstkostnader	199,2	64,2	69,1	201,8	205,5	-3,7
Summa kostnader	4 106,1	1 334,2	1 412,5	4 294,2	4 334,3	-42,9
Summa totalt (mnkr)	3 003,9	968,2	1 056,1	3 172,4	3 240,0	-67,6

Nämndernas drift

Verksamhet (mnkr)	Bokslut 2022	Utfall jan-april 2022	Utfall jan-april 2023	Budget 2023	Prognos 2023	Avvikelse prognos mot budget
Kommunfullmäktige och revision	-8,3	-2,6	-4,6	-13,1	-13,1	0
Kommunstyrelsen	-162,4	-51,7	-53,6	-176,7	-176,7	0
Räddningstjänst, medlemsbidrag	-44,3	-14,8	-15,6	-46,8	-46,8	0
Överförmyndarnämnd	-4,5	-1,5	-1,5	-4,8	-4,8	0
Miljö- och byggnadsnämnd	-16,8	-2,2	-7,1	-24,9	-26,5	-1,6
Socialnämnd	-254,7	-81,1	-86,3	-276,4	-275,0	1,4
Teknisk nämnd	-138,4	-63,6	-45,9	-148,1	-151,8	-3,7
Upplevelsenämnd	-152,0	-49,9	-54,4	-164,3	-162,0	2,3
Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnd	-1 293,1	-410,0	-462,6	-1 349,2	-1 386,6	-37,4
Valnämnd	-928,3	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	0
Vård- och omsorgsnämnd	-1,2	-290,7	-324,4	-967,7	-996,2	-28,5
Totalt (mnkr)	-3 003,9	-968,2	-1 056,1	-3 172,4	-3 240,0	-67,6

Utbildningsförvaltningen
Anna Marin och Birgitta Karlsson
0171-625120 och 0171-625389
anna.marin@enkoping.se
birgitta.karlsson@enkoping.se

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Begäran om utökad budgetram för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Förslag till beslut

Förslag till kommunfullmäktige

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden beviljas en utökad budgetram med totalt 44,2 miljoner kronor

Beskrivning av ärendet

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden har under många år haft en låg uppräkningsgrad av budgetram och högre volymökningar än budgeterat (se bilaga 01). Detta har lett till att utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens verksamheter har en hög negativ nettokostnadsavvikelse (NKA), det vill säga de bedrivs till en betydligt lägre kostnad än den statistiskt förväntade kostnaden (se bilaga 02). En hög negativ nettokostnadsavvikelse är en indikator på att en verksamhet är kraftigt effektiviserad. Prognosen för 2023 och analys av tänkbara besparingsåtgärder som kan få effekt 2023 tyder på att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden inte kommer att lyckas nå en budget i balans för året. Eftersom nämndens verksamheter redan är så pass effektiviserade är det inte möjligt att hitta ytterligare med besparingsåtgärder utan att dessa får betydande negativa konsekvenser för verksamheterna. Av den anledningen bör nämnden begära en utökning av ram från kommunfullmäktige.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Orsaker till den höga nettokostnadsavvikelsen

Nettokostnadsavvikelsen för förskola, fritids och grundskola har under många år varit kraftigt negativ och 2021 även för gymnasiet. Den höga nettokostnadsavvikelsen kan delvis förklaras av att underskott som beror på ökade volymer har behövt hanteras inom nämndens budget, att ingen utökning av budgetramen gjorts vid underskott som berott på otillräcklig elevpeng samt att ökade kostnader för nya lokaler endast delvis kompenseras och inte kompenseras alls för ökade bidrag till andra huvudmän. Eftersom resursfördelningsmodellen i Enköpings kommun bygger på att föregående års

budget snarare än utfall gör en för låg tilldelning att ersättningen per barn och elev sjunker över tid. Dessa faktorer sammantaget har medfört att utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens verksamheter blivit alltmer underfinansierade och nettokostnadsavvikelsen förblivit hög. För 2023 innebär det stora svårigheter att få en budget i balans.

Äskande om utökning av budgetram 2023

För att komma till rätta med underfinansieringen, och för att nämnden ska kunna nå en budget i balans 2023, bör nämnden beviljas en utökning av ram 2023. Även om underfinansiering pågått under många år i enlighet med beskrivningen ovan, utgår förvaltningen i detta äskande från budgetår 2022 och dess konsekvenser på budgetår 2023. Förvaltningen delar upp äskandet i tre delar enligt följande:

1. 24,4 miljoner kronor
Hemkommun är finansiär för alla folkbokförda barn/elever. Nämnden äskar budgetram motsvarande nämndens underskott 2022 med 24,4 miljoner kronor som finansiär. 20 miljoner kronor av underskottet avser kostnader för utbetalning av elevpeng till egna förskolor och skolor samt till förskolor och skolor med annan huvudman. 9 miljoner kronor avser ökade kostnader för skolskjutsar och elevresor. Eftersom RFM utgår från föregående års budgetram och inte utfallet finns ingen kompensation för denna kostnad i 2023 års ram även fast kostnaden kvarstår år 2023.
2. 13,6 miljoner kronor
Nämnden äskar dessutom budget motsvarande den effektivisering som lagts med en procent. Med den låga uppräkningsgrad som nämnden fått under flera år och därmed redan har effektiviserats enligt NKA, är det inte möjligt att effektivisera nämndens verksamheter ytterligare utan att det får en stor negativ påverkan på verksamheten och därmed också måluppfyllelsen.
3. 6,2 miljoner kronor
Lönerevisionen 2023 för kommunals medlemmar överskred budgeterad kostnad och det medför en ökad kostnad för nämnden med 6,2 mnkr. I det beloppet ingår den merkostnad som ingår i måltids-, städ- och lokalkostnader för de kommunala enheterna samt den ersättning som vi enligt lag måste ersätta andra huvudmän med.

Totalt uppgår äskat belopp med 44,2 miljoner kronor.

Konsekvenser om utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden inte beviljas utökad ram

Som en del av ärendet Tertialrapport april 2023 (UAN2023/757) har förvaltningen lämnat ett antal förslag på möjliga effektiviseringar som kan få effekt under året. De möjliga besparingarna kommer dock med stor sannolikhet inte leda till en budget i balans 2023. Ett exempel på en åtgärd för en budget i balans som förvaltningen identifierat är att inte längre servera skollunch på gymnasieskolan då detta inte är ett lagkrav. Detta vore inte önskvärt då det i sin tur skulle få avsevärt negativa konsekvenser för verksamheten men är en av få åtgärder som kvarstår med effekt 2023.

Åtgärder för budget i balans kommer också bara att drabba de kommunala enheterna och inte de fristående. Detta blir konsekvensen av att nämnden inte bara är finansiär utan också huvudman för de kommunala enheterna. Underskottet för nämnden som finansiär som uppstår under året behöver hämtas hem någonstans inom nämndens budgetram och då återstår bara att försöka effektivisera de kommunala verksamheterna ytterligare. Det innebär i praktiken att elever i kommunal regi kommer ha fått en mindre elevpeng än elever i fristående enheter vid årets slut, vilket inte är likvärdigt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Begäran om utökad budgetram för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, daterad 2023-05-10

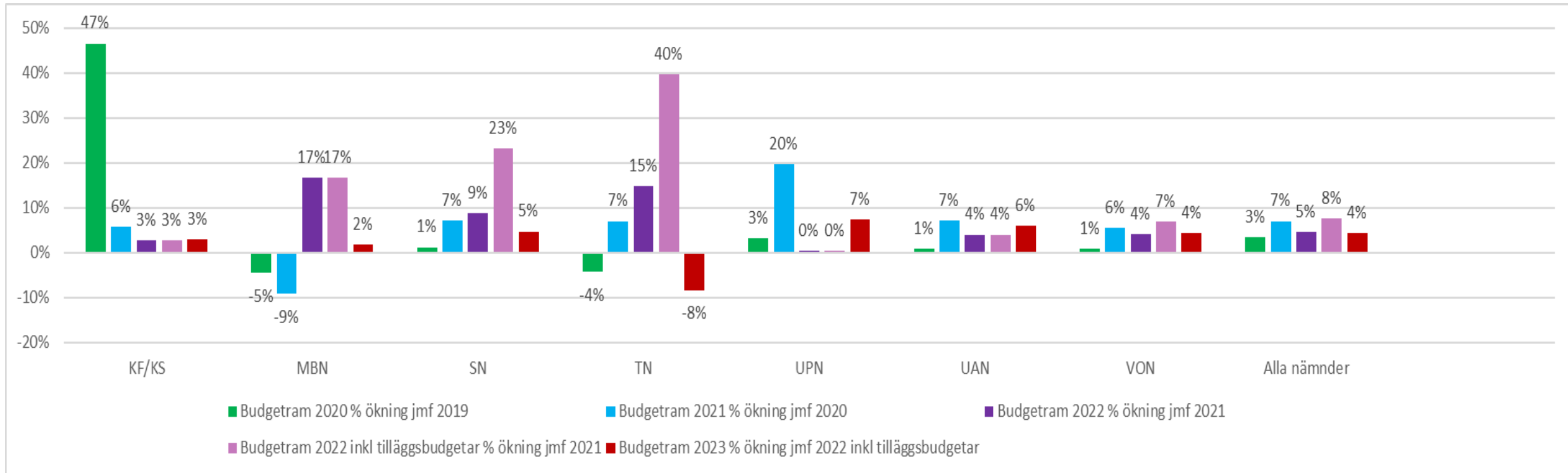
Bilaga 01 Fördelning budgetram 2020–2023 per förvaltning

Bilaga 02 Nettokostnadsavvikelsen 2017-2021 enligt Kolada

Linda Lindahl
Förvaltningschef
Enköpings kommun

Kopia till:
Kommunfullmäktige, för åtgärd

Procentuell ökning av budgettram per nämnd 2020-2023

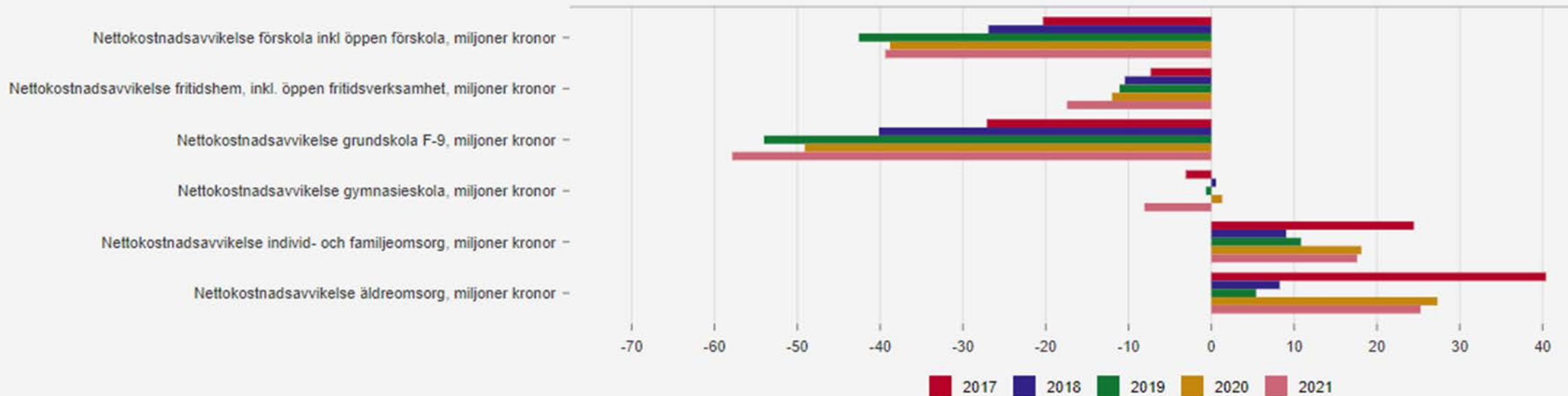

Avvikelse mellan nettokostnad och strukturkostnad= **Nettokostnadsavvikelse**

Nettokostnadsavvikelse, miljoner kronor

Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden ("statistiskt förväntad" kostnad). Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge, pga hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. Redovisas i miljoner kronor

Enköping

Vård- och omsorgsförvaltningen
Lotta Tronêt
0171-626240
lotta.tronet@enkoping.se

Vård- och omsorgsnämnden

Begäran om utökad budgetram för 2023

Förslag till beslut

Förslag till vård- och omsorgsnämnden

Vård- och omsorgsnämnden begär hos kommunstyrelsen om utökad budgetram för 2023 med 33 mnkr.

Beskrivning av ärendet

Vård- och omsorgsnämnden beslutade vid sammanträdet den 24 maj 2023, paragraf 69, att ge vård- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att ta fram en tjänsteskrivelse med begäran om utökad budgetram för 2023. Tjänsteskrivelsen ska också innehålla faktaunderlag gällande underskott, riskbedömning och konsekvensbeskrivning av eventuella effektiviseringar.

Vård- och omsorgsförvaltningens bedömning

Vid delårsbokslut ett lämnar förvaltningen en avvikelse på 28,5 miljoner kronor jämfört med budget. Orsakerna till underskottet beror till stor del på verksamheternas behov av ökad bemanning utifrån komplexa ärenden, kommunals avtal och förvaltningens behov av att köpa platser. Även kostnader för sjukfrånvaro, övertid och fyllnadstid påverkar prognosen negativt. Kostnader som förvaltningen redovisar som svårpåverkbara uppgår till 28,7 miljoner kronor i prognos på helår.

Det är en tid där förvaltningen möter stora utmaningar med ökad komplexitet i både enskilda kundärenden men också i många verksamheter i stort. Detta i kombination med svårigheter att rekrytera medarbetare med rätt kompetens och bristen på platser i vår egen kommun gör att en budget i balans är svår att uppnå.

Förvaltningen ser en fortsatt trend där vissa yrkeskategorier är svåra att rekrytera. Förutom sjuksköterskor, biståndshandläggare, arbetsterapeuter och fysioterapeuter ser man nu även liknande trend när det gäller olika chefsfunktioner. Rekryteringarna är långdragna och det tar tid innan de vakanta fasta tjänsterna tillsätts vilket påverkar hela organisationen.

Parallellt med svårigheter att rekrytera möter förvaltningen allt fler ärenden med hög grad av komplexitet än någonsin tidigare. Förvaltningen hanterar idag ärenden där vi agerar för att skydda våra medarbetares liv då hotbild och utåtagerandet är starkt från den enskilde. Dessa situationer och individer kräver en annan typ av stöd och insatser nu än vad som tidigare varit, de är mycket resurskrävande och kräver också andra aktörers insatser. Ärendena blir ofta också kostsamma utifrån behov av ökad bemanning eller köp av plats. En köpt plats kan kosta upp till 12 000 kronor per dygn.

Trycket på platser inom nämndens ansvarsområden fortsätter att öka. Under årets första månader har förvaltningen köpt fler platser, både inom äldreomsorgen (korttidsplatser) och inom LSS än någonsin tidigare.

Även antalet betaldagar till regionen ligger högt de första månaderna. Ett arbete har startats upp i en samverkansgrupp med regionen för att titta på detta då Enköping sticker ut negativt med högst antal av länets kommuner. Förvaltningen har i en genomlysning till exempel sett en ojämlig användning av geriatriska korttidsplatser inom regionen vilket är lyft till den samverkansgrupp som ska arbeta vidare med frågan.

Eftersom det idag inte finns annat än lagstyrd verksamhet i förvaltningen är det i kärnverksamheten åtgärder måste vidtas för att nå en budget i balans.

Förvaltningen har vidtagit och kommer vidta en rad åtgärder som finns medtagna i den prognos som nu är lagd. Dessa är som exempel:

- Inga planeringsdagar annat än sådana som går att genomföra "på hemmaplan"
- Endast högst nödvändig kompetensutveckling genomförs
- Alla ser över sin bemanning och säkrar att resurser används optimalt
- Enheter samarbetar kring bemanning och vikarietillsättning
- Minimerat behov av hyrsjuksköterskor genom ny organisation
- Påtalat vikten av fler LSS-boende i kommunen (beställning sedan 2018)
- För dialog med samhällsbyggnadsförvaltningen om paviljonglösning
- Aktivt arbete runt sjukskrivningar och rehab
- Arbete för ökad ekonomisk medvetenhet runt exempelvis inköp
- Tillsättning av enhetschefer för ett mer nära ledarskap och för att skapa bättre koll och kontroll
- Mer aktivt arbete runt månadsuppföljningar
- Ser över möjligheten att omvandla vaken natt till sovande jour
- Revidera prioriteringsordningen inom området rehab vilket medför längre väntetider för icke högprioriterade insatser (kan dock medföra ökad belastning för andra funktioner)
- Omfördelning av resurser av sjuksköterskor och ökat antal delegeringar, behov av ytterligare specialistundersköterska, hur fungerar det för helheten?

Förvaltningen ser i nuläget inga ytterligare möjliga åtgärder för budget i balans för innevarande år som inte skulle påverka kunder och medarbetare negativt.

För en hållbar ekonomi på längre sikt ses nu igen riktlinjerna för

myndighetsutövning över där till exempel insatser som måltid, städ och inköp prövas och ställningstagande behöver göras vad som ska ingå i kommunens erbjudande av tjänster.

Förvaltningen lämnade dock vid nämndsammanträdet den 24 maj 2023 förslag på tre åtgärder för nämnden att ta ställning till. Dessa är:

- Ta bort extra nattbemanning på 8 boenden – skulle ge 3,9 mnkr (15,5 helår)
- Ej tillsätta vakanta enhetschefstjänster – skulle ge 1,6 mnkr
- Ej bemanna eller köpa plats vid komplexa ärenden – skulle ge 1,6 mnkr (3,2 helår) +3,9 mnkr

Ovanstående skulle ge en justerad prognos som skulle visa minus 19,1 mnkr jämfört med 28,5.

Dock bör beaktas följande risker som förvaltningen identifierat:

- En patientsäker vård kan inte garanteras
- En vård och omsorg med rätt stöd kan inte garanteras
- Medarbetare lämnar
- Chefer lämnar
- Allvarliga händelser inträffar
- Vitesföreläggande utifrån icke utförda insatser eller brister i insatser
- Minskad chefsnärvaro ger minskad koll och kontroll (som på sikt kan leda till ökade kostnader).

Utifrån ovanstående fakta, bedömning och redan vidtagna åtgärder ser förvaltningen inte att en budget i balans är möjlig att uppnå för 2023 utan en utökad budgetram. För att ta höjd för ytterligare akuta ärenden bör ramen utökas med 33 mnkr.

Lotta Tronët
Förvaltningschef
Enköpings kommun

Kopia till:
Kommunstyrelsen